

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

výkopu, v hloubce 0,7–1,25 m, a před budovou Arcibiskupského paláce, kde se povrch vrstvy pohyboval v úrovni 0,97 m (k. 234; obr. 7: 1, 7) až 1,3–1,4 m (k. 232; obr. 7: 6, 9). Ani v jednom případě nebyla zjištěna dolní hranice, která byla pod úrovní dna výkopu pro plynovod (1,4 a 1,7 m).

Ojedinelé zlomky keramiky KNP, případně datované do eneolitu, byly získány také z mladších vrstev, z prostoru východní části náměstí Republiky a třídy 1. máje před č. 5, 7 a 32. Konzultace k materiálu poskytl Mgr. P. Kalábková, Ph.D., za což jí touto cestou děkujeme.

Hana Dehnerová, Petr Večeřa

Resumé

Olomouc (Katastrgebiet Olomouc-město, Bez. Olomouc). Republik Platz, 1. Mai und Wurmova Straßen. Trichterbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC)

Arbesova ulice. JoK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V srpnu a září 2013 uskutečnili pracovníci Archeologického centra Olomouc průzkum polykulturního sídliště (viz. kapitoly: Doba bronzová, Středověk a novověk) pod nově budovanými rodinnými domky na Arbesově ulici v Olomouci v městské části Slavonín (parcela č. 533/95–533/102). Lokalita je situovaná na mírném svahu obráceném k východu nad inundací řeky Moravy s nadmořskou výškou 218 – 220 m n. m. Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1123706: 548488; 1123720: 548455; 1123639: 548420; 1123626: 548453

Na ploše skryté stavby o velikosti 0,31 ha bylo zkoumáno 74 objektů. Mezi nimi byly zachyceny i sídlištní objekty datované do jordanovské skupiny s nepočteným inventářem keramiky, štípané industrie, kamenů a kostí. Mezi nimi vyniká obsah zásobní jámy 107 s typickými keramickými tvary zdobenými jemnou rytou výzdobou. Lokalita již byla zkoumána v předchozích letech 2004 a 2008 (Kalábek 2004, Vránová 2009).

Marek Kalábek

Literatura

Kalábek, M. 2004: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 45, 145.

Vránová, V. 2009: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 50, 271–272.

Resumé

Olomouc (Kat. Slavonín, Bez. Olomouc). Arbesova Str. Jordanower Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OPAVA (K. Ú. KYLEŠOVICE, OKR. OPAVA)

Intravilán (parcela č. 1405/16). MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu (č. akce NPÚ, ú.o.p., Ostrava 134/13) vyvolaného výstavbou rodinného domu bylo prozkoumáno 6 objektů, z nichž 3 lze datovat do období kultury s moravskou malovanou keramikou a další tři pak pouze rámcově do pravěku.

David Rožnovský

Resumé

Opava (Kat. Kylešovice, Bez. Opava). Gebauter Teil der Gemeinde (Parzelle Nr. 1405/16). Lengyelkultur (KMBK). Siedlung. Rettungsgrabung.

STAVENICE (OKR. ŠUMPERK)

„Na flecích“. Bolerázská fáze badenské kultury. Výšinné opevněné sídliště. Záchranný výzkum.

V měsících dubnu až červenci roku 2013 proběhla druhá etapa výzkumu eneolitického hradiska v poloze „Na flecích“ na pomezí katastrů Stavenic a Úsova (Daňhel 2013; 2014b). Vlastní výkopové práce se realizovaly na stavenickém katastru. Na temeni ostrožny proběhlo snížení všech plánovaných 18 čtverců o stranách 4×4 m a sondy S1 (2×10 m) až na podloží, čímž bylo prozkoumáno celkově 304 m² vrstev, které obsahovaly archeologické nálezy (obr. 8).

Nejvýraznější zahloubené objekty představovaly zásobní jámy vakovitého profilu. Některé byly dokonce vysekány do skalního podloží. Jedině rozměrná jáma č. 26 se odlišovala trapézovitým řezem s výrazně podhloubenými stěnami. Ve čtvercích 15, 19, 20 a 23 jsme zkoumali dvě terasovitá zahloubení do svahu, která se navzájem překrývala a u nichž nebylo možné prokázat vzájemný chronologický vztah. Západní zahloubení (obj. 13) definujeme s větší dávkou jistoty jako zemnici o šířce 3,8 m – délku je problematické jednoznačně stanovit s ohledem na výše zmíněné stratigrafické nejasnosti (zhruba 3,8 m, u obou pak celkově 7,8 m). Dno bylo v jednom místě vyloženo plochými kameny. Zanášení objektu č. 13 probíhalo postupně a v určité úrovni byla podlaha zpevněna štětováním. Východní výkop je užší, dosahuje šířky jen 3,2 m a je méně zahlouben do podloží. Zbytek zkoumaných objektů tvořily zejména kůlové jamky a menší objekty neurčitého charakteru.

Nejvýraznější plošnou strukturou jsou destrukční vrstvy mazanice ve čtvercích 20, 23 a 25. Ve čtverci 23 bylo možno rozeznat dokonce několik takových vrstev na sobě a mimo to v jeho severovýchodním rohu leželo keramické depozitum. Sestávalo z nejméně 3 celých nádob uložených dny vzhůru, k nimž je možno připočítat ještě další větší střepy (obr. 9).

V případě sondy S2, která měla ověřit situaci terénních reliktních opevnění, došlo k potvrzení situace z loňského roku. V horní části sondy se nacházejí dvě zásobnicové jámy a níže pod nimi dvojice žlabů (nejvýše položený žlab č. 8 se při snižování rozšířil do výše zmíněné zásobnice, viz Daňhel 2013). Při místním rozšíření sondy v prostoru žlabů č. 9 a 10 se u druhého z nich podařilo odkrýt superpozici s další zásobní jámou. V rozmezí 12–15 m od horního, jižního konce sondy byla zkoumána rozměrná zásobní jáma č. 41. Tato jáma ukazuje na intenzivní využití prostoru, protože byla vyhloubena v prudkém svahu.

Co se týče konstrukce valu, sestával z nasypávaného tělesa o výšce 1,8 m, na jehož koruně probíhal žlab a směrem od něho dovnitř pak i kamenný chodník. Stěny žlabu byly vyloženy plochými kameny. Spodní val přefala sonda S3 o šířce 1 m a délce 10 m a navazovala na předchozí sondu. Sonda S3 se odkláníla západněji od směru S2, tak aby byl val zkoumán kolmo. Největší hloubky dosáhla sonda přibližně uprostřed, kde dosáhla podloží v 1,63 m, což definuje i výšku valu. Ve vzdálenosti 2,8 m od jižního konce sondy probíhal pod valem žlábek.

Mezi nálezy převažuje keramika bolerázského stupně badenské kultury, která tvoří výlučnou komponentu (mimo několik paleolitických nástrojů, viz kap. Paleolit). Spektrum keramických výrobků doplňují přesleny a keramická závaží. Početná je i mazanice, zvláště ve výše uvedených destrukcích, na níž jsou často výrazné stopy po stavebních otiscích. Soubor

štípané industrie činí 119 kusů, zatímco broušených seker nebo sekeromlatů je celkem 45 kusů. S touto surovinou se pojí i další četné kamenné podložky, drtidla, kamenné kotoučky, přívěsky apod. Jako v předchozí výzkumné sezoně pozorujeme naprostou absenci kostí. K dispozici je obsáhlá kolekce rostlinných makrozbytků.

Výšinné sídliště „Na flecích“ není jedinou eneolitickou lokalitou v blízkém okolí. Na katastru Úsova se při ověřování starších povrchových sběrů podařilo v muzejním materiálu identifikovat zřejmě bolerázské střepy z polních tratí „Na úsovském“ a „Pod Křížovou horou“ (Daňhel 2014a).

Miroslav Daňhel

Literatura

Daňhel, M. 2013: Stavenice, Úsov (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 54 (1), 174–176.

Daňhel, M. 2014a: Archeologické lokality a nálezy z katastru Úsova. *Střední Morava* 37, 49–69.

Daňhel, M. 2014b: Eneolitické hradisko na katastru Stavenice a Úsova. Předběžná zpráva o záchranném archeologickém výzkumu v letech 2012 a 2013. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2013*, 87–109. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc.

Resumé

A 2013 season of archaeological excavation of an Aeneolithic hillfort allowed us to excavate 304 m² of settled area with more than 60 sunken features – prevalently storage pits (see Daňhel 2013). Continuing work in trench S2 confirmed the last season results.

Obr. 8. Stavenice. Pohled na zkoumanou plochu.
Fig. 8. Stavenice. Excavated area.

Obr. 9. Stavenice. Keramické depozitum.

Fig. 9. Stavenice. Pottery hoard.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (K. Ú. SADY, OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Břeh slepého ramene Olšavy. Časný eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

V dubnu 2013 byl do Slovákého muzea v Uherském Hradišti předán nález další časně eneolitické měděné sekery klínovitého tvaru (obr. 10), kterou nálezcze získal při venčení psa na rozhraní pole a slepého ramene Olšavy (Menoušková, Fikrle, Frána 2014; Menoušková 2013). Lokalita se nalézá v nivě řeky (je vymezena bodem o souřadnicích X=536033.63, Y=1183685.22). Při následném ohledání se nepodařilo zjistit žádné nálezcové souvislosti, objekty či kulturní vrstvy. Především s ohledem na polohu nálezu v blízkosti meandru vodoteče je možné uvažovat o votivním daru.

Plochá měděná sekera dosahuje délky 167 mm, šíře ostří 42 mm, šíře týlu max. 21 mm, síly max. 17 mm, řez pravouhle obdélný. Povrch se zbytky korozní patiny, původně patrně vyhlazený. Patina světle zelená. Sekera má mírně lichoběžníkovité tělo s nerozšiřujícím se ostřím. Na podélném řezu je osově symetrická (obr. 10). Jedná se o III. skupinu dlouhých úzkých seker pravouhlého průřezu typ 2a (lichoběžníkovitý s nerozšířeným ostřím), symetrická varianta Bb (Říhovský 1992) s poměrem šíře ku síle přibližně 2:1. Podle dělení M. Dobeše (1989, 39–48) lze sekerku zařadit do první skupiny, k typu Pločnik. Poměr délky ku šířce činí více než 3,9, což odkazuje sekerku z Uherského Hradiště-Sadů k variantě Stollhof. Na rozdíl od původní varianty je však ostří sadského kusu nerozšířeno. Váha sekery činí 571 g.

Dana Menoušková

Literatura

Dobeš, M. 1989: Zu den äneolitischen Kupferflachbeilen in Mähren, Böhmen, Polen und in der DDR. In: *Das Äneolithikum und die früheste Bronzezeit (C¹⁴ 3000 – 2000b.c.) in Mitteleuropa: kulturelle und chronologische Beziehungen. Acta des XIV. Internationalen Symposiums Prag – Liblice 20.-24. 10. 1986.* Praehistorica 15, 39–48.

Menoušková, D. 2013: *Uherské Hradiště-Sady.* Rkp. nálezcové zprávy, č. j. 814/13. Uloženo: Archiv archeologického oddělení Slovákého muzea v Uherském Hradišti.

Menoušková, D., Fikrle, M., Frána, J. 2014: Časně eneolitické měděné sekery z Buchlovic a Uherského Hradiště katastrálního území Sady. *Slovácko 2013*, 55, 181–192.

Říhovský, J. 1992: Die Äxfe, Beile, Meissel und Hämmer in Mähren. *Prähistorische Bronzefunde* Abb. 9, Bd. 17. Stuttgart: Steiner.

Obr. 10. Uherské Hradiště-Sady. Plochá měděná sekera (časný eneolit).

Abb. 10. Uherské Hradiště-Sady. Kupferflachbeile (frühes Äneolithikum).